

KARTA PRZEDMIOTU

Kod przedmiotu	studia stacjonarne:	M#2-S1-AiR-AMiP-608
	studia niestacjonarne:	M#2-N1-AiR-AMiP-704
Nazwa przedmiotu	Dynamika i sterowanie maszyn i procesów	
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Dynamics and control of machines and processes	
Obowiązuje od roku akademickiego	2025/2026	

USYTUOWANIE PRZEDMIOTU W SYSTEMIE STUDIÓW

Kierunek studiów	AUTOMATYKA I ROBOTYKA
Poziom kształcenia	I stopień
Profil studiów	Ogólnoakademicki
Forma i tryb prowadzenia studiów	Studia stacjonarne i niestacjonarne
Zakres	Automatyka maszyn i procesów
Jednostka prowadząca przedmiot	Katedra Mechatroniki i Uzbrojenia
Koordynator przedmiotu	prof. dr hab. inż. Zbigniew Koruba
Zatwierdził	dr hab. Jakub Takosoglu, prof. PŚk, Dziekan Wydziału Mechatroniki i Budowy Maszyn

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PRZEDMIOTU

Przynależność do grupy/bloku przedmiotów		Przedmiot specjalnościowy
Status przedmiotu		Obowiązkowy
Język prowadzenia zajęć		Polski
Usytuowanie w planie studiów - semestr	studia stacjonarne	6
	studia niestacjonarne	7
Wymagania wstępne		
Egzamin (TAK/NIE)		Tak
Liczba punktów ECTS		5

Forma prowadzenia zajęć		wykład	ćwiczenia	laboratorium	projekt	inne
Liczba godzin w semestrze	studia stacjonarne:	15	15	15	15	
	studia niestacjonarne:	9	9	9	9	

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Kategoria	Symbol efektu	Efekty kształcenia	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W01	Definiuje pojęcia i określenia najważniejszych pojęć z zakresu mechatroniki i układów drgających. Definiuje oraz wymienia elementy budowy układu mechatronicznego. Wymienia i wyjaśnia działanie członów składowych układów mechatronicznych, m. in.: elektrycznych, pneumatycznych, hydraulicznych oraz termodynamicznych.	AiR1_W02
	W02	Wyjaśnia rodzaje metod sterowania dla wybranych układów mechatronicznych. Definiuje proces identyfikacji oraz opisuje metody identyfikacji parametrów układu sterowania maszyn.	AiR1_W09
Umiejętności	U01	Potrafi wyprowadzić równania ruchu oraz przeanalizować dynamikę ruchu układów mechatronicznych.	AiR1_U01
	U02	Potrafi zaprojektować system sterowania dla układu mechatronicznego: określa kryteria stabilności, przeprowadza proces identyfikacji parametrycznej.	AiR1_U06
Kompetencje społeczne	K01	Jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy oraz konieczności pozyskiwania nowych informacji zarówno z literatury, jak i od ekspertów z dziedziny automatyki i robotyki.	AiR1_K01
	K02	Ma świadomość ważności i zrozumienia pozatechnicznych aspektów i skutków działalności inżynierskiej, w tym jej wpływu na bezpieczeństwo innych ludzi oraz wpływu na środowisko i związanej z tymi zagadnieniami odpowiedzialności.	AiR1_K02

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć	Treści programowe
wykład	Wprowadzenie. Maszyna jako układ mechatroniczny – czujnik, sterownik i układ wykonawczy. Wybrane przykłady układów mechatronicznych. Opis sterowanych układów mechatronicznych – dyskretnych, ciągłych i dyskretno-ciągłych. Podstawowe modele reologiczne. Człony o jednym, dwóch i wielu stopniach swobody. Człony elektryczne, elektromagnetyczne, pneumatyczne, hydrauliczne, termodynamiczne. Analogie mechaniczno-elektryczno-pneumatyczne. Sterowany układ mechaniczny jako model dynamiki obiektu rzeczywistego. Naj-prostszy model dynamiki opisujący drgania. Przykłady równań drgań układów wyprowadzanych za pomocą równań Lagrange'a II rodzaju. Analiza i rodzaje sterowanych układów mechanicznych.

ćwiczenia	Analiza dynamiki wybranych układów dynamicznych – układ oscylacyjny, układ oscylacyjny z tłumieniem, wahadło proste. Wyprowadzenie równań ruchu dla wybranego układu dynamicznego – szeregowie i równoległe połączenia członów oscylacyjnych z tłumieniem na przykładzie zawieszenia samochodu. Analiza równań ruchu oraz sterowania dla układu w postaci zawieszenia samochodu. Wyprowadzenie równań ruchu dla wybranego układu dynamicznego – wahadło odwrócone na przesuwym wózku. Analiza dynamiki oraz sterowania wahadła odwróconego na przesuwym wózku. Wyprowadzenie równań i ich analiza ruchu dla wybranego układu mechatronicznego-dwuwirnikowiec.
laboratorium	Analiza dynamiki podstawowych elementów (sprężyna, masa, tłumik) układów dynamicznych oraz ich połączeń – symulacje komputerowe. Budowa prostego układu fizycznego (masa ze sprężyną, wahadło fizyczne) i pomiar wybranych parametrów ruchu. Analiza i porównanie wyników symulacyjnych i doświadczalnych wybranych układów dynamicznych (masa ze sprężyną, wahadło fizyczne). Identyfikacja wybranych parametrów układu dynamicznego (masa ze sprężyną, wahadło fizyczne). Sterowanie położeniem układu dynamicznego (wózkiem na liniowej prowadnicy). Sterowanie i stabilizacja wahadła odwróconego. Dobór sterowań dla ruchu maszyny wirnikowej.
projekt	Tematyka projektów z zakresu objętego wykładem i ćwiczeniami.

METODY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol efektu	Metody sprawdzania efektów kształcenia					
	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Kolokwium	Projekt	Sprawozdanie	Inne
W01		X				
W02		X				
U01			X	X		
U02			X	X		
K01						X
K02						X

FORMA I WARUNKI ZALICZENIA

Forma zajęć	Forma zaliczenia	Warunki zaliczenia
wykład	egzamin	Pozytywne zaliczenie końcowego egzaminu. Uzyskanie co najmniej 50 % punktów.

ćwiczenia	zaliczenie z oceną	Uzyskanie co najmniej 50 pkt z 2 kolokwiiów w trakcie zajęć.
laboratorium	zaliczenie z oceną	Uzyskanie co najmniej 50 pkt z dwóch kolokwiiów przeprowadzanych na komputerze w trakcie zajęć.
projekt	zaliczenie z oceną	Dostarczenie projektu w terminie, w formie i o treści zgodnym z tematem projektu.

NAKŁAD PRACY STUDENTA

Bilans punktów ECTS												
Lp.	Rodzaj aktywności	Obciążenie studenta										Jednos tka
		studia stacjonarne					studia niestacjonarne					
1.	Udział w zajęciach zgodnie z planem studiów	W	C	L	P	S	W	C	L	P	S	h
		15	15	15	15		9	9	9	9		
2.	Inne (konsultacje, egzamin)	4	2	2	2		4	2	2	2		h
3.	Razem przy bezpośrednim udziale nauczyciela akademickiego	70					46					h
4.	Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje przy bezpośrednim udziale nauczyciela akademickiego	2,8					1,84					ECTS
5.	Liczba godzin samodzielnej pracy studenta	55					79					h
6.	Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach samodzielnej pracy	2,2					3,16					ECTS
7.	Nakład pracy związany z zajęciami o charakterze praktycznym	93,75					93,75					h
8.	Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach zajęć o charakterze praktycznym	3,75					3,75					ECTS
9.	Sumaryczne obciążenie pracą studenta	125					125					h
10.	Punkty ECTS za moduł <i>1 punkt ECTS=25 godzin obciążenia studenta</i>	5										ECTS

LITERATURA

- 1 Kiczowskiak T., Tarnowski W., Ociepa Z.: Modelowanie i symulacja komputerowa w mechatronice. Przykłady, Wydawnictwo Politechniki Koszalińskiej, 2009.
- 2 Ziętkiewicz J.: Identyfikacja obiektów sterowania: ćwiczenia laboratoryjne, Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, 2018.
- 3 Jarzębowska E.: Dynamika i sterowanie układami mechanicznymi: pojazdy kołowe i podwodne, bezzałogowe obiekty latające, satelity i manipulatory kosmiczne, PWN, 2021.

- 4 Celmerowski A.: Modelowanie i symulacja układów fizycznych Matlab/Simulink, Wydawnictwo Politechniki Białostockiej, 2008.
- 5 Klempka R., Świątek B., Garbacz-Klempka A.: Programowanie, algorytmy numeryczne i modelowanie w Matlabie, Wydawnictwa AGH, 2017.
- 6 Greblicki W.: Teoretyczne podstawy automatyki, Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Wrocław, 2001.
- 7 Kaczorek T.: Teoria sterowania i systemów, PWN, Warszawa, 1999.
- 8 Mazurek J., Vogt H., Zydanowicz W.: Podstawy automatyki, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa, 2002.
- 9 Pełczewski W.: Teoria sterowania. Ciągłe stacjonarne układy liniowe, WNT, Warszawa, 1980.
- 10 Söderström T., Stoica P.: Identyfikacja systemów, WNT, Warszawa, 1997.
- 11 Amborski K., Marusak A.: Teoria sterowania w ćwiczeniach, PWN, Warszawa, 1978.
- 12 Brzózka J.: Ćwiczenia z automatyki w Matlabie i Simulinku, Wydawnictwo Mikom, Warszawa, 1997.

